

طرح شیر مدرسه باعث رشد میانگین قد دانش آموزان شده بود

عزیزالله کمالی زاده، استاد دانشگاه تهران و فارغ التحصیل تغذیه از کانادا پیش از این از سال ۸۰ تا ۸۵ دبیر کارگروه شیر مدارس بوده است. او از جمله کسانی است که برای راه اندازی برنامه شیر مدرسه و اهدای تغذیه مناسب به دانش آموزان پیش قدم شده و این طرح را در همان زمان که مسئولیت بر عهده داشته به سرانجام رسانده است. او هم چنان مداخله تغذیه‌ای را برای بهبود سلامت دانش آموزان مفید و ضروری می‌داند. گفت‌وگوی ویژه‌نامه همایش صنعت لبنی با او را می‌خوانید:

بررسی‌هایی که انجام دادیم، مشاهده کردیم که رشد قدی دانش آموزان حدود ۳ تا ۴ سانتیمتر افزایش یافته است. از نظر هوشی و آمادگی سر کلاس و یادگیری و ... نیز طبق همه گزارش‌هایی که از استان‌ها ارسال می‌شد نشان می‌داد که این کار موثر بوده است.

توزیع شیر چه مشکلاتی و موانعی داشت یا بعدتر پیدا کرد؟

طرح توزیع شیر آن زمان کاملاً کنترل شده اجرا می‌شد. آن زمان مشکلات بودجه‌ای خیلی کم بود، دولت بودجه را تصویب می‌کرد و تخصیص پیدا می‌کرد. ۲۰ درصد پیش‌پرداخت می‌دادند، بر همان اساس ما با کارخانه‌ها قرارداد می‌بستیم و از اول مهر همه کارهای توزیع شروع می‌شد. آن زمان بودجه ما از خرداد معلوم بود و در همان تابستان قبل از آغاز کار مدارس، تخصیص‌ها را دریافت می‌کردیم. با کارخانه‌ها تسویه حساب می‌کردیم و یک پنجم، یک پنجم به آن‌ها پول می‌دادیم تا تمام

چه ضرورتی باعث شد که برنامه شیر مدرسه در همان زمان راه بیافتد و مداخله تغذیه‌ای انجام شود؟

آن زمان طبق بررسی‌هایی که وزارت بهداشت انجام داد به این نتیجه رسیدیم که در رشد دانش آموزان، کوتاه‌قدی، هوش و ... مشکل وجود دارد، همچنین سهم شیر و لبنیات در سید غذایی دانش آموزان بسیار کم بود. در سید غذایی آن‌ها بیشتر مواد نشاسته‌ای بود. به همین خاطر هیأتی متشکل از وزارت جهاد کشاورزی، آموزش و پرورش، بهداشت و سازمان برنامه و وزارت بازرگانی همه دست به دست هم دادند تا بتوانیم طرح توزیع شیر رایگان را اجرا کنیم. آن زمان قرار شد که مجری کار وزارت جهاد کشاورزی و مصرف کننده وزارت آموزش و پرورش باشد.

تاثیر این طرح را هم بررسی کردید؟ پاسخ مناسبی از اهدای شیر مدرسه گرفتید؟

اجرای طرح بسیار اثرگذار بود، بعد از چند سال ما طبق

نوبت شیر توزیع کرد. بنابراین بودجه اختصاص داده شده اصلا کافی نیست و طراح به خوبی اجرا نمی‌شود.

پیشنهادی هم برای بهتر شدن طرح فعلی دارید؟

با این بودجه کم که معلوم نیست تخصیص داده شود، به جای ۸ استان بهتر است تعداد استان‌ها کمتر شود یا اینکه در داخل استان‌ها بر روی دانش‌آموزان ابتدایی یا متوسطه اول متمرکز شویم تا حداقل بتوانیم ۵۰ نوبت شیر توزیع کنیم و موثر واقع شود. این خیلی بهتر است از اینکه ۲۰ نوبت شیر توزیع کنیم که نه می‌توان اثربخشی آن را اندازه گرفت نه توزیع آن را کنترل کرد و حتی هزینه‌ها هم زیاد می‌شود. قراردادهای باید با چند کارخانه مشخص بسته شود نه اینکه مناقصه گذاشته شود. مناقصه جواب نمی‌دهد. باید با چند کارخانه خوشنام که کارشان مشخص است و مردم به شیر آن‌ها اعتماد دارند قرارداد بسته شود. در تمام دنیا در هر کشوری هم شیر مدرسه فقط چند کارخانه محدود تولید می‌کنند، چون این کار یک کار حاکمیتی است، کنترل می‌خواهد و اصلا نباید این‌گونه باشید که برویم در هر استانی کارخانه‌ای وجود داشت مناقصه بگذاریم و قرارداد ببندیم. هر بسته شیری که به دست دانش‌آموزان می‌دهیم مانند یک نارنجک است و اگر داخل یکی از پاکت‌ها مشکلی باشد کل طرح زیر سوال می‌رود. راهکار دیگری که انجمن صنایع لبنی دنبال می‌کند این است که از بانک‌ها تسهیلات بگیرد و دولت بدهکار شود و دو سال دیگر با سود ۲ درصد بازپرداخت را انجام دهد، این هم یک راهکار است و اگر این کار هم انجام شود خوب است. باید حتماً ۵۰ نوبت توزیع انجام شود و گرنه کمتر از آن اثرگذار نخواهد بود.

شود. شیری که استفاده می‌کردیم استریل بود چون هم کیفیت بهتری داشت و هم حمل و نقل آن راحت‌تر بود. اتفاقاً کارخانه‌ها هم راحت‌تر می‌توانستند تامین کنند. سیستم کار ما آن زمان متمرکز بود، به این ترتیب که همه برنامه‌ریزی‌ها از مرکز انجام می‌شد. سهمیه هر استانی مشخص می‌شد و هر استانی هماهنگی‌های خود را با آموزش و پرورش انجام می‌داد، استان به منطقه و منطقه هم به مدارس تا کار توزیع تمام می‌شد. هر مدرسه هم هر زمان مصرف می‌کرد باید فرمی را پر می‌کردند و به منطقه می‌دادند، منطقه هم به استان و استان به مرکز ارسال می‌کرد. وقتی همه این کارها انجام می‌شد آن زمان ما پرداخت‌ها را انجام می‌دادیم. به همین خاطر این سیستم بسیار کنترلی بود. اما متأسفانه اکنون سیستم غیرمتمرکز است و مشکلاتی را به وجود آورده است. مشکلاتی اکنون در توزیع شیر به وجود آمده است. آموزش و پرورش به توزیع شیر پاستوریزه و قرارداد با کارخانه‌های محلی روی آوردند و مقداری کنترل آن طور که باید دفتر مرکزی روی موضوع داشته باشد، ندارد.

حالا به بودجه اختصاص داده شده به توزیع شیر در سال ۹۸ نگاه کنید. باید به مناطق محروم توجه بیشتری شود. اگر هر پاکت شیر ۱۷۰۰ تومان باشد و ۲۰۰ میلیارد بودجه اختصاص داده شود می‌شود ۱۱۰ میلیون پاکت شیر؛ اگر جمعیت دانش‌آموزان ما در این ۸ استان محروم که بنا است در آن‌ها شیر توزیع شود حدود ۵ میلیون دانش‌آموز در همه مقاطع باشد یعنی هر دانش‌آموز ۲۰ نوبت می‌تواند شیر مصرف کند. مگر این که کار را محدود کنیم و بگوییم فقط دانش‌آموزان ابتدایی یا متوسطه اول یا دوم؛ آن زمان به جای ۲۰ نوبت می‌شود ۵۰

